

VAKIINTUMISEN VUODET

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan toimintakausi 2006 – 2009

Julkaisija	Julkaisun päivämäärä
Sosiaali- ja terveysministeriö	30.12.2009
Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)	Toimeksiantaja
Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta	Sosiaali- ja terveysministeriö
Matti Heikkilä, STAKES (pj.), Eija Koivuranta, STM (pj.)	HARE-numero ja toimielimen asettamispäivä
Martti Lähteinen, STM (vpj.)	(STMI38:00/2005)
Liisa Heinämäki, THL (siht.)	

Julkaisun nimi
Vakiintumisen vuodet. Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan toimintakausi 2006-2009
Tiivistelmä

■ Sosiaalialan osaamiskeskustoiminta käynnistyi koko maan kattavana Suomessa vuonna 2002. Sosiaalialan osaamiskeskusten tehtävänä on omalla alueellaan turvata sosiaalialan asiantuntemusta, perus- ja erityispalveluita, koulutuksen ja käytännön yhteyttä sekä tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoimintaa. Yhdeksän sosiaalialan osaamiskeskusta on muodostettu kuntien lisäksi yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden alan oppilaitosten, maakuntien liittojen sekä sosiaalialan järjestöjen yhteisinä. Maantieteellisesti kukin osaamiskeskus kattaa yhdestä neljään maakuntaa, ja ruotsinkielinen osaamiskeskus on toimialueeltaan valtakunnallinen.

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii valtioneuvoston neljäksi vuodeksi kerrallaan asettama sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta, jonka tehtävänä on muodostaa osaamiskeskustoiminnan valtakunnalliset linjaukset. Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan järjestyksessä toinen neuvottelukunta asetettiin toimikaudeksi 23.3.2006 - 31.12.2009. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi ylijohtaja, sittemmin pääjohtaja Matti Heikkilä Stakesista 2006 - 2008 ja johtaja Eija Koivuranta Sosiaali- ja terveysministeriöstä 2008 - 2009. Varapuheenjohtajana koko neuvottelukunnan toiminta-ajan toimi sosiaalineuvos Martti Lähteinen Sosiaali- ja terveysministeriöstä. Neuvottelukunnan jäsenet (19kpl, kullakin henkilökohtainen varajäsen) muodostivat monitahoisen sosiaalialan osaamisen ja kehittämisen alueellisesti kattavan foorumin, joka koostui eri alojen asiantuntemuksesta ja muodosti monialaisen, verkostoitunutta sosiaalialan osaamista ja yhteistyötä hyvin peilaavan toimijajoukon. Neuvottelukunnan sihteerinä toimi erikoistutkija Liisa Heinämäki Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta (31.12.2008 saakka Stakes).

Neuvottelukunta otti toimintakaudellaan kantaa, selvitti tai nosti käsittelyyn näkökulmia liittyen mm. sosiaalialan osaamiskeskusten hallinnolliseen asemaan, osaamiskeskusten rooliin Paras- ja Kaste - toimeenpanossa, sosiaalialan tutkimukseen, pysyvän kehittämisrakenteen muodostamiseen, sosiaalialan erityisosaamisen ja -palveluiden turvaamiseen sekä työvoimatarpeen ennakoinnin kysymyksiin. Erillisteemoina käsiteltiin mm. alueellista tiedontuotantoa, varhaiskasvatuksen asemaa sosiaalialan kentässä ja osaamiskeskukissa sekä yhteistyötä eri kumppaneiden kanssa.

Neuvottelukunta näkee tulevan neuvottelukunnan kaudella keskeiseksi tehtäväksi jatkaa palvelurakennemuutoksen seuranta ja sen myötä pysyvän kehittämisrakenteen muotoutumisen tukemista, sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistä kehittämistä ja alueellisen tiedon tuotannon kysymysten selvittämistä sekä tutkimuksen, opetuksen ja kehittämisen yhteen kytkemistä myös henkilöstön saatavuuden turvaamisen näkökulmasta. Tulevan neuvottelukunnan kokoonpanossa nämä haasteet on huomioitava.

Asiasanat: kehittäminen, palvelut, palvelurakenne, osaamiskeskukset, sosiaaliala, tutkimus, uudistukset	
Bibliografiset tiedot	Muut tiedot
Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:60	www.stm.fi/julkaisut
ISBN 978-952-00-2949-4 (PDF)	Kokonaissivumäärä
ISSN 1797-9897 (verkkojulkaisu)	35
URN: ISBN:978-952-00-2949-4	Kieli
http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2949-4	Suomi
	Luottamuksellisuus
	Julkinen

Kustantaja

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Utgivningsdatum
Social- och hälsovårdsministeriet	30.12.2009
Författare	Uppdragsgivare
Matti Heikkilä, STAKES (ordf.), Eija Koivuranta, STM (ordf.) Martti Lähteinen, STM (vordf.) Liisa Heinämäki, THL (sekr.)	Social- och hälsovårdsministeriet Projektnummer och datum för tillsättande av organet (STMI38:00/2005)

Publikationens titel Etableringsåren. Mandatperiod 2006–2009 för delegationen för kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området

Referat

■ Den rikstäckande kompetenscentrumverksamheten inom det sociala området inleddes i Finland år 2002.

Uppgiften för ett kompetenscentrum inom det sociala området är att inom sitt område säkerställa sakkunskapen, bas- och specialtjänster, kopplingen mellan utbildning och praktik samt forsknings-, försöks- och utvecklingsverksamheten inom det sociala området. Utöver kommunerna har nio gemensamma kompetenscentrum bildats som är för universitet, yrkeshögskolor och andra läroanstalter inom området, förbund på landskapsnivå samt organisationer inom det sociala området. Geografiskt täcker varje kompetenscentrum ett till fyra landskap och det svenskspråkiga är riksomfattande i fråga om sitt verksamhetsområde.

I anslutning till social- och hälsovårdsministeriet finns en delegation för kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området, som tillsätts av statsrådet för fyra år i sänder. Delegationen har till uppgift att dra upp riksomfattande riktlinjer för kompetenscentrumverksamheten. Den andra delegationen i ordningen tillsattes för perioden 23.3.2006–31.12.2009 för kompetenscentrumverksamheten inom det sociala området. Delegationens ordförande var överdirektör, senare generaldirektör Matti Heikkilä från Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes) 2006–2008 och direktör Eija Koivuranta från social- och hälsovårdsministeriet 2008–2009. Vice ordförande under delegationens hela verksamhetsperiod var socialrådet Martti Lähteinen från social- och hälsovårdsministeriet. Medlemmarna i delegationen (19 stycken, var och en med en personlig suppleant) bildade ett mångsidigt och regionalt täckande forum för kompetensen inom samt utvecklandet av det sociala området. Forumet bestod av sakkunniga från olika områden och representerade en multiprofessionell grupp aktörer med nätverk som avspeglade kompetensen och samarbetet inom det sociala området. Delegationens sekreterare var specialforskare Liisa Heinämäki från Institutet för hälsa och välfärd (t.o.m. 31.12.2008 Stakes).

Under sin mandatperiod tog delegationen ställning, utredde eller tog upp till behandling synpunkter med anknytning till bl.a. den administrativa ställningen för kompetenscentrumen för det sociala området, kompetenscentrumens roll vid genomförandet av Paras- och Kaste-programmen, forskning inom det sociala området, bildandet av en bestående utvecklingsstruktur, säkerställandet av specialkompetens och tjänster inom det sociala området samt frågor som hänförde sig till prognostisering av arbetskraftsbehovet. Som särskilda teman behandlades bl.a. regional produktion av information, småbarnsfostrans ställning inom det sociala fältet och i kompetenscentrumen samt samarbete mellan olika partner.

Delegationen ser under den kommande perioden som sin centrala uppgift att fortsätta uppföljning av servicestrukturen och därigenom stödja utformningen av en bestående utvecklingsstruktur, gemensam utveckling av social- och hälsovården och utredning av frågor om regional produktion av information samt sammankoppling av forskning, undervisning och utveckling även ur perspektivet för säkerställande av tillgången till personal. I den framtida delegationens sammansättning måste dessa utmaningar beaktas.

Nyckelord forskning, kompetenscentrum, reformer, utveckling, servicestruktur, sociala området, tjänster

Bibliografiska data	Övriga uppgifter
Social- och hälsovårdsministeriets rapporter 2009:60 ISBN 978-952-00-2949-4 (PDF) ISSN 1797-9897 (online) URN: ISBN:978-952-00-2949-4 http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2949-4	www.stm.fi/sv/publikationer Sidoantal 35 Språk Finska Sekretessgrupp Offentlig

Förlag

SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSMINISTERIET

DOCUMENTATION PAGE

Publisher	Date
Ministry of Social Affairs and Health, Finland	30 December 2009
Authors :	Commissioned by
Matti Heikkilä, STAKES (chairperson), Eija Koivuranta, STM (chairperson)	Ministry of Social Affairs and Health
Martti Lähteinen, STM (vicechairperson)	Date of appointing the organ
Liisa Heinämäki, THL (secretary)	(STM138:00/2005)

Title of publication: Years of establishment. The 2006–2009 term of the Advisory Board on Centres of Excellence on Social Welfare

Summary

■ Centres of excellence on social welfare were established all over Finland in 2002. Their tasks include to safeguard in their areas access to expertise on social welfare, basic and special services, and training as well as maintain a link between the work in practice and the research, testing, and development activities. The operation of nine centres of excellence on social welfare is based on the collaboration between municipalities and universities, polytechnics and other educational institutions, provincial associations, and non-governmental organisations in the field of social welfare. Geographically, each of the centres of excellence consist of one to four provinces, while the centre of excellence for the Swedish-speaking municipalities operates nationally.

The Advisory Board on Centres of Excellence on Social Welfare under the Ministry of Social Affairs and Health is appointed for four years at a time by the Government. Its task is to draft national guidelines for the centres of excellence. The second term of the Advisory Board on Centres of Excellence on Social Welfare lasted from 23 March 2006 to 31 December 2009. Director-General Matti Heikkilä from Stakes chaired the Advisory Board in 2006–2008 and Director Eija Koivuranta from the Ministry of Social Affairs and Health in 2008–2009. Ministerial Counsellor Martti Lähteinen from the Ministry of Social Affairs and Health acted as the vice-chair for the advisory board during the whole of this term. The members of the Advisory Board (19 in total, each with a personal deputy) formed a multi-faceted forum, with good regional coverage, of expertise and development in the field of social welfare. The forum incorporated expertise from various fields and it constituted a diverse networking group of actors that reflected well the expertise and cooperation in the field of social welfare. The Advisory Board secretary was Senior Research Officer Liisa Heinämäki from the National Institute for Health and Welfare (Stakes until 31 December 2008).

During its term the Advisory Board took a stand on, examined, or brought under scrutiny issues relating to, among others, administrative status of centres of excellence, role of the centres in implementing the Paras and Kaste projects, research in the field of social welfare, creation of a permanent structure for development, ensuring expertise and services in the field of social welfare, and anticipating workforce demands. Specific themes included, among others, regional data production, status of early childhood education and care in the field of social welfare and in the centres of excellence, and collaboration with various partners.

The Advisory Board finds that during the upcoming term the Advisory Board should continue to follow up the restructuring of services and support the related creation of a permanent structure for development. It should also continue to develop both social welfare and health care, examine issues relating to regional data production, and consider the interlinking of research, training, and development also from the viewpoint of securing access to personnel. The future composition of the Advisory Board should reflect these challenges.

Key words: development, services, service structure, centres of excellence, social services, research, reforms

Bibliographic data	Other information	
Reports of the Ministry of Social Affairs and Health 2009:60	www.stm.fi/en/publications	
ISBN 978-952-00-2949-4 (PDF)	Number of pages	Language
ISSN 1797-9897 (online)	35	Finnish
URN: ISBN:978-952-00-2949-4		Publicity
http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2949-4		Public

Financier

SISÄLLYS

KUVAILULEHTI.....	3
PRESENTATIONSBLAD.....	5
DOCUMENTATION PAGE.....	7
LUKIJALLE.....	11
OSA 1	
Neuvottelukunnan toiminta.....	12
1.1 Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan lähtökohdat.....	12
1.2 Laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta.....	12
1.3 Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta.....	12
1.4 Neuvottelukunta vuosina 2006 – 2009.....	13
1.5 Poimintoja neuvottelukunnan työpöydältä.....	14
OSA II	
Osaamiskeskusten kannatteleva sosiaalialan kehittämisrakenne.....	16
2.1 Kehittämisrakenne.....	16
2.2 Seudulliset kehittämisyksiköt.....	17
2.2 Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen kehittäminen.....	18
OSA III	
Tähtäimessä sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan tulevaisuus.....	19
3.1 Neuvottelukunnan kauden 2006 – 2009 linjauksia.....	19
3.2 Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta 2010 – 2013.....	23
Kirjallisuutta.....	25
LIITTEET.....	27
Liite1. Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta 2006 – 2009.....	27
Liite 2. Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta.....	29

LUKIJALLE

Kuntien kehittämistoiminnassa voimavarojen ja tarpeiden yhteen kurominen on jatkuva haaste. Sosiaalialan osaamiskeskustoiminta verkostomaisena yhteistyön, osaamisen ja kehittämisen toimijana kattaa koko Suomen.

Yhdeksän sosiaalialan osaamiskeskusta on muodostettu kuntien lisäksi yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden alan oppilaitosten, maakuntien liittojen sekä sosiaalialan järjestöjen yhteisinä. Niiden hallinnollisena muotona on osakeyhtiöitä, yhdistyksiä tai sopimuksiin perustuvia yhteenliittymiä. Maantieteellisesti kukin osaamiskeskus kattaa yhdestä neljään maakuntaa ja ruotsinkielinen osaamiskeskus on toimialueeltaan valtakunnallinen. Osaamiskeskusten nykyinen hallinto on kevyt ja joustava.

Sosiaalialan osaamiskeskusten tehtävänä on omalla alueellaan turvata asiantuntemusta, perus- ja erityispalveluita, koulutuksen ja käytännön yhteyttä sekä tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoimintaa. Pysyvä valtionosuus kattaa toiminnasta osan, ja lisäksi osaamiskeskukset koordinoivat hanke- ja kehittämistoimintaa sekä muuta sopimus pohjaista toimintaa sekä alueellaan että valtakunnallisesti, mm. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukseksi on valtakunnallinen erityistehtävä saamenkielisten palveluiden kehittämisessä.

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminta on muotoutunut vuoden 2002 alusta osaksi sosiaalialan toiminnan ja kehittämisen kenttää. Alkuvuosien rakentamisen ajan jälkeen toiminta on vakiintunut ja osaamiskeskukset ovat löytäneet tehtävänsä ja paikkansa sekä alueellisessa toiminnassa, sosiaalialan kentässä että valtakunnallisena toimijana. Leimallista on kuitenkin ollut sosiaalialan osaamiskeskusten aseman ja rahoituksen epävarmuuden jatkuminen, vaikka erilaiset arvionnit ovat toistuvasti pitäneet osaamiskeskuksia merkittävänä toimijoina.

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta muodosti kaudella 2006 -2009 valtakunnallisesti ainutlaatuisen, monitahoisen sosiaalialan osaamisen ja kehittämisen foorumin. Alueellisen kattavuuden lisäksi neuvottelukunta koostui eri alojen asiantuntemuksesta, yhteistyötahojen edustajista ja kaiken kaikkiaan monialaista, verkostoitunutta sosiaalialan osaamista hyvin peilaavasta toimijajoukosta.

Tämä raportti kuvaa sosiaalialan osaamiskeskustoimintaa sen järjestyksessä toisen neuvottelukunnan kaudella, vuosina 2006 – 2009. Monimuotoisen osaamiskeskustoiminnan kuvaa ei tässä raportissa päästä rakentamaan kuin kapeasti, neuvottelukunnan näkökulmasta. Sosiaalialan osaamiskeskustoiminta on kuitenkin lyhyen historiansa aikana ollut jo useiden arviointien ja selvitysten kohteena tai keskeisenä osana (ks. Kirjallisuutta). Raportti muodostuu kolmesta osasta:

Osa I kuvaa neuvottelukunnan toimintaa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan lainsäädännön puitteissa ja neuvottelukunnan esille ottamien sisällöllisten teemojen käsittelyä.

Osa II kuvaa sosiaalialan osaamiskeskustoimintaa ja kehittämISRakenteen muodostumista neuvottelukunnan toimikauden aikana.

Osa III luo linjauksia tulevaan toimintaan ja sen mahdollisuuksiin.

OSA I

Neuvottelukunnan toiminta

1.1 Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan lähtökohdat

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminta käynnistyi Suomessa vuonna 2002. Sitä edelsi 1970 -luvulla käynnistynyt ja osaksi konkretisoitunut keskustelu opetussosiaalikeskuksista (STM 2000). Tähän sosiaalityön opetuksen tehostamiseen tähtäävään toimintaan valtio ohjasi erillisrahoitusta vuosina 1992 -1995. Opetussosiaalikeskustoiminnassa olivat mukana kaikki seitsemän sosiaalityön yliopisto-opetusta antavaa korkeakoulua, niiden sijaintipaikkakunnat ja lähimmät naapurikunnat. Toiminnan keskeinen sisältö oli käytännön opetuksen/harjoittelun järjestäminen. 1990 -luvun lopulla opetussosiaalikeskukset nousivat uudelleen keskusteluun Sosiaalihuollon erityisosaamista tarkastelleen työryhmän työssä (STM 1997) sekä muissa selvityksissä. Hallituksen esityksessä laiksi sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (HE 154/2001) asetettiin osaamiskeskuksille kuitenkin opetussosiaalikeskuksia laajempi tehtävä toimia tutkimuksen, koulutuksen ja käytännön yhteistyörakenteena sekä pysyvänä kuntien yhteistyön rakenteena. (Kostiainen 2009, 27 -29; Kaakinen, Ohtonen & Nieminen 2007,13.)

1.2 Laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan tarkoituksena on luoda ja ylläpitää koko maan kattava alueellinen yhteistyörakenne sosiaalialan perus- ja erityisosaamisen edistämiseksi sekä sosiaalialan alueellista yhteistyötä edellyttävien erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen turvaamiseksi.

Osaamiskeskuksen voivat muodostaa kunkin toimialueen kunnat ja kuntayhtymät yhdessä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten, maakunnan liittojen, lääninhallitusten, järjestöjen ja yritysten sekä muiden sosiaali- ja terveysalalla toimivien eri tahojen kanssa. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (1.1.2009 alkaen Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos) tukee osaamiskeskuksia erityisesti tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminnassa sekä tarpeen mukaan muissakin 2 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissä.

Kunkin osaamiskeskuksen tehtävänä on toimialueellaan turvata:

1. sosiaalialalla tarvittavan asiantuntemuksen kehittyminen ja välittyminen;
2. peruspalvelujen kehittyminen sekä erityisosaamista vaativien erityispalvelujen asiantuntijapalvelujen kehittyminen ja välittyminen;
3. sosiaalialan perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksen ja käytännön työn monipuolinen yhteys;
4. sosiaalialan tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminnan toteutuminen; sekä
5. muiden 1 §:n 1 momentin tavoitetta palvelevien tehtävien toteutuminen.

Lisäksi osaamiskeskusten tehtävänä on turvata valtakunnallista väestöpohjaa edellyttävien erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen kehittyminen ja välittyminen 5 §:ssä tarkoitettussa neuvottelukunnassa erikseen sovittavan työnjaon pohjalta.

1.3 Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii valtioneuvoston neljäksi vuodeksi kerrallaan asettama sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta. Neuvottelukunnan tehtävänä on muodostaa osaamiskeskustoiminnan valtakunnalliset linjaukset, huolehtia kunkin osaa-

miskeskuksen toiminnan erityisistä painoalueista sopimisesta sekä muutoinkin yhteensovittaa ja tukea osaamiskeskusten toimintaa. Neuvottelukunnan tulee myös lausuntoja antamalla tai muutoin ottaa kantaa periaatteellisesti tärkeisiin osaamiskeskustoimintaa tai osaamiskeskusten hallintoa koskeviin kysymyksiin sekä tehdä tarvittaessa ehdotuksia lainsäädännön kehittämiseksi. Lisäksi neuvottelukunnassa tulee sopia valtakunnallista väestöpohjaa edellyttävistä erityisosaamista vaativista tehtävistä.

Neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

1.4 Neuvottelukunta vuosina 2006 -2009

Valtioneuvosto asetti Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (1411/2001) mukaisen neuvottelukunnan toimikaudeksi 23.3.2006 - 31.12.2009.

Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi ylijohtaja Matti Heikkilä Stakesista (23.3.2006 - 20.7.2008). Matti Heikkilä siirtyi toimikaudellaan Stakesin pääjohtajaksi (1.5.2008) mutta jatkoi neuvottelukunnan aktiivisena puheenjohtajana menehtymiseensä saakka. Johtaja Eija Koivuranta Sosiaali- ja terveysministeriöstä toimi puheenjohtajana 12.9.2008 - 31.12.2009. Varapuheenjohtajana koko neuvottelukunnan toiminta-ajan toimi sosiaalineuvos Martti Lähteinen Sosiaali- ja terveysministeriöstä. Neuvottelukunnan jäsenet (19kpl, kullakin henkilökohtainen varajäsen) liitteessä 1. Neuvottelukunnan sihteerinä toimi erikoistutkija Liisa Heinämäki Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta (31.12.2008 saakka Stakes).

Neuvottelukunnan tavoitteena on sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan valtakunnallinen yhteensovittaminen ja tukeminen. Neuvottelukunnan tehtävänä oli:

- huolehtia sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetussa laissa ja asetuksessa määriteltyjen tehtävien hoitamisesta
- vahvistaa Stakesin¹ ja osaamiskeskusten yhteistyötä ministeriön ja Stakesin tulosopimuksessa asetettujen tavoitteiden mukaisesti
- huolehtia sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan ja eri tahojen (kuntien, korkeakoulujen, sosiaali- ja terveysministeriön, Stakesin, opetusministeriön, lääninhallitusten, maakunnanliittojen ja järjestöjen) yhteistyön vahvistamisesta edellisen neuvottelukunnan valmisteleminen linjausten mukaisesti organisoida valtakunnallista tukea osaamiskeskuksille niiden huolehtiessa sosiaalialan kehittämisohjelman toimeenpanosta alueillaan siten kuin valtioneuvoston periaatepäätöksessä Sosiaalialan tulevaisuuden turvaamiseksi on edellytetty
- edistää sosiaalihuollon pysyvien tutkimus- ja kehittämistoiminnan rakenteiden syntymistä siten kuin kunta- ja palvelurakennemuutoksen yhteydessä linjataan ja erityisesti huolehtia että tälle työlle on olemassa riittävä valtakunnallinen tuki ja koordinaatio.

Toimintakaudellaan neuvottelukunta kokoontui kuusitoista kertaa (3– 5 kertaa vuodessa). Keskustelevissa kokouksissa on käsitelty laajempia teemoja, seurattu eteneviä uudistuksia, perehdytty yhteistyölinjausten etenemiseen ja tartuttu ajankohtaisiin aiheisiin sopien neuvottelukunnan kannanotoista tms. toimista.

Neuvottelukunta järjestäytyi kauden alussa. Koko toimintakaudelle asetettiin kaksi toimielintä, työvaliokunta sekä sosiaalialan osaamiskeskusjohtajien alajaosto.

Työvaliokunta asetettiin neuvottelukunnan tehtävien hoitamiseksi, mm. kokouksien valmisteluun sekä asioiden käsittelyä suunnittelemaan ja linjaamaan. Työvaliokuntaan nimettiin puheenjohtajana Matti Heikkilä (2006–2008), Eija Koivuranta (2008–2009), Riitta Haverinen, Martti Lähteinen, Pirjo Marjamäki (2006- 2008), Timo Aronkytö (2008–2009), Kari Haavisto, Eija Bergman, Liisa Heinämäki (sihteerinä) ja osaamiskeskusjohtajien alajaoksen edustajana Merja Salmi v. 2006 -2007, Marja Heikkilä v. 2008 -2009.

1 1.1.2009 alkaen THL

Osaamiskeskusten johtajista asetettiin valmisteluelimeksi alajaos, jonka työskentely kohdentui erilaisten tehtävien ja toimeksiantojen kautta neuvottelukunnan työhön. Alajaoksen puheenjohtaja Merja Salmi (2006 -2007) ja Marja Heikkilä (2008–2009) toimivat osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan esittelijänä siltä osin kuin käsiteltiin osaamiskeskusjohtajien alajaoston valmistelemia asioita. Alajaoksen jäseninä olivat sosiaalialan osaamiskeskusten johtajat.

Lisäksi neuvottelukunta asetti eri vaiheissa sisältöteemojen käsittelyyn määräaikaista alajaoksia, joiden tehtävä määriteltiin asettamisen yhteydessä (Liite 2.)

1.5 Poimintoja neuvottelukunnan työpöydältä

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan toimikauden 2006 -2009 aikana keskeisiä kansallisia hankkeita ja uudistuksia oli meneillään useita, ja ne näkyivät vahvasti neuvottelukunnan työssä. Useiden kansallisen uudistus- ja kehittämishankkeiden toimeenpano sekä lainsäädännön uudistustyö on vaikuttanut neuvottelukunnan työn painotuksiin ja suunnannut alajaosten toimeksiantoja. Kauden lopulla monet sosiaali- ja terveysalaa koskettavat uudistukset ovat konkretisoitumassa. Lainsäädäntö selkeyttää kehittämistoimintaa, aluehallinnon uudistukset muotoutuvat, STM:n laitosten uudelleen järjestäminen on toimeenpanovaiheessa. Kuntien palvelurakennemuutoksissa neuvottelukunnan kausi on ollut selvitysten ja suunnitelmien sekä osaksi toimeenpanon aikaa. Kuntien toiminnassa sähköisen asiointin ja tietoteknologian kehittäminen on ollut aktiivista, heijastuen myös osaamiskeskusten työhön ja mm. tiedontuotannon tarpeiden pohtimiseen.

Sosiaalialan kehittämishankkeen toteuttaminen jatkui vielä neuvottelukunnan toimikauden aikana, ja osaamiskeskusten koordinoimat kehittämishankkeet sekä kehittämishankkeen alueelliset johtoryhmät olivat olennainen osa osaamiskeskustoimintaa. Neuvottelukunnan ja osaamiskeskuskentän yhteisenä kokonaisuutena muodostettiin sosiaalialan kehittämishankkeen alueellisen kehittämisen painopisteen kehittämisyksikkö -hankkeista sosiaalialan kehittämisrakennetta (ks. raportin osa II).

Kunta- ja palvelurakennemuutos Paras eteni, ja neuvottelukunta seurasi sitä sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan näkökulmasta. Neuvottelukunta esitti kannanoton mm. osaamiskeskusten mahdollisuuksista uudistuksen toimeenpanossa ja on pohtinut erityisesti sosiaalihuollon erityispalveluiden järjestämistä uusissa rakenteissa.

KASTE- ohjelman toimeenpanon käynnistämisenvaiheessa neuvottelukunta esitti Kaste -organisaatiolle näkemyksensä sosiaalialan osaamiskeskusten roolista ja osaamisesta Kaste -toimeenpanossa. Osaamiskeskukset olivatkin alueellaan keskeisiä Kaste- toiminnan käynnistäjiä ja koordinaattoreita. KASTE -ohjelman toimeenpanosuunnitelman toimenpide 34 mukaan neuvottelukunnalle osoitettua pysyvän kehittämisrakenteen valmistelutehtävää neuvottelukunta toteutti mm. keväällä 2009 tuottamalla sosiaali- ja terveysalan kehittämishankkeista muistion (Muistio 9.6.2009), järjestämällä kehittämishankkeen -seminaarin 3.6.2009 (Seminaari 3.6.2009) sekä tekemällä Sosiaali- ja terveysministeriölle aloitteen kehittämishankkeen selvittämiseksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen selvityshenkilötyönä (ks. tarkemmin raportin osa II).

Neuvottelukunta otti myös muihin ajankohtaisiin asioihin kantaa. Esimerkiksi sosiaalialan osaamiskeskusten hallinnollinen asema nousi keskusteluun useiden selvitysten ja aloitteiden kautta, mm. aluehallinnon uudistuksen väliraportissa, jolloin neuvottelukunta jätti asiasta lausuntonsa. Neuvottelukunta myös teki esiselvityksen sosiaalihuollon tutkimusohjelmasta ja jätti aloitteen sekä sitä taustoittavan muistionsa sekä peruspalveluministeri Risikolle että Sosnet -verkostolle keväällä 2008.

Neuvottelukunta on toiminnassaan perehtynyt myös osaamiskeskustoiminnan erillistee-moihin. Vahvasti esillä on ollut varhaiskasvatus sekä kehittämisyksikkötoiminta. Kauden loppupuolella työskentelyä järjestettiin enemmän isojen teemojen ympärille, ja määräaikaisten alajaosten työnä näihin teemoihin perehdyttiin syvällisemmin (Liite 2). Teemoja olivat esimerkiksi alueellisen kehittämisrakenteen tukeminen sosiaali- ja terveydenhuollossa, erityisosaamisen ja -palveluiden turvaaminen, sosiaalialan koulutus ja tutkimus sekä

henkilöstön saatavuus.

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan ensimmäisen neuvottelukunnan (2002 -2005) työssä laadittujen yhteistyölinjausten toteutumista on seurattu katsauksena yhteistyötaho kerrallaan: Opetusministeriö, THL (Stakes), lääninhallitukset, järjestöt.

Neuvottelukunta toteutti syksyllä 2007 sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan arvioinnin esiselvityksen (Aro ym. 2007). Sen pohjalta neuvottelukunta muokkasi ja kehitti työtään ja osaamiskeskukset käsittelivät selvityksen tuotoksia organisaatioissaan.

Kehittämistoiminnasta on laadittu viime vuosina useita selvityksiä ja arviointeja (esim. Kaa-

OSA II

Osaamiskeskusten kannattelema sosiaali- alan kehittämisk rakenne

kinen ym. 2007; Virkkunen ym. 2007; Oosi ym.2009, VTV 2007). Sosiaalihuollon kehittämistoiminnan arvioinnissa v. 2007 (Virkkunen ym.) selvitettiin, miten kehittämistoiminnan rahoitus, ohjaus ja rakenne sekä työnjako kunnallisen, alueellisen ja valtakunnallisen tason kehittämistoiminnassa toimii. Kehittämistoiminnan vahvistamiseen liittyen suositeltiin mm. kehittämistoiminnan rahoituksen turvaamista joustavalla rahoitusmallilla, osaamiskeskusten roolin sekä alueellisten johtoryhmien ja lääninhallitusten kehittämistehtävien vahvistamista sekä kehittämistoiminnan ja tutkimuksen valtakunnallisen koordinoinnin lisäämistä eri tavoin. (Oosi ym. 2009.) Toisaalta on nähty, että kehittämisessä ollaan siirtymässä hankkeista ja projekteista ns. konseptikehittämiseen. Konseptikehittämisessä on kysymys tulevaa toimintatapaa määrittävän käsitteen ja käytännön toiminnan vastavuoroisesta kehittämisestä. Kunta- ja palvelurakenteen uudistuessa ja erilaistuessa kuntalaisten tarpeisiin vastaamiseen tarvitaan erilaisia toimintakonsepteja. (Virkkunen ym. 2007.) Kunta- ja palvelurakennemuutoksessa (PARAS) tutkimus- ja kehittämistoiminta on myös esillä. Asettamispäätöksessä edellytetään, että osana uudistusta *"Arvioidaan palveluiden ohjaus- ja kehittämisjärjestelmiä sekä tutkimustoimintaa sekä laaditaan kehittämisohdotukset"*.

Sosiaalialan osaamiskeskukset ovat koko toiminta-aikansa koonneet alan asiantuntemusta ja verkottaneet toimijoita alueillaan. Esimerkiksi ammattikorkeakoulut ja yliopistot ovat mukana kehittämistoiminnassa näissä verkostoissa, ja kehittämistoiminta kytkeytyy kuntakenttään sosiaalihuollon henkilöstön ja päättäjien vertaisverkostojen kautta. Alueiden tarve ja olosuhteet ohjaavat näin kehittämistoimintaa.

2.1 Kehittämisk rakenne

Kehittämisk rakenteen muodostaminen sosiaali- ja terveydenhuoltoon on linjattu kansalliseksi tavoitteeksi useissa asiakirjoissa. Kehittämisk rakenteella on tarkoitettu niitä organisatorisia, toiminnallisia ja taloudellisia rakenteita, joilla voidaan turvata kuntien kehittämistoiminta koko Suomessa. Hankekehittämiseen verraten kehittämisk rakenne nähdään pysyvänä ja pitkäjänteisyyttä vahvistavana. Kehittämisk rakenne on muotoutunut asteittain: kuntien pistemäisistä, toiminto- tai kuntakohtaisista kehittämisprosesseista on edetty seudulliseen kehittämiseen osaamiskeskusten ja Sosiaalialan kehittämisk hankkeen myötä. Vakiintunut kehittämisk rakenne nähdään tarpeellisena: Kehittämisk rakenneseminaarin (Seminaari 3.6.2009) yhteydessä toteutetussa kyselyssä 60% vastaajista oli täysin samaa mieltä ja 22% jonkin verran samaa mieltä väittämästä "Kehittämistyön alueelliset rakenteet ovat välttämättömiä." Rakenteet mainittiin myös rahoituksen rinnalla kehittämisestä suurimpana haasteena.

Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan kuntien edellytyksiä tutkimukseen, tuotekehitykseen ja palveluinnovaatioihin parannetaan. Sosiaali- ja terveystieteiden strategian 2015 mukaan tulisi varmistua myös siitä, että kunnilla on käytettävissään riittävä sosiaali-terveysalan johtamisen asiantuntemus mm. palvelujärjestelmän kehittämistä varten. Kunta- ja palvelurakennemuutoksen puitelaisissa (169/2007) uudistuksen tavoitteeksi asetetaan mm. palvelujen tuotantotapojen ja organisoinnin uudistaminen. Kaste-ohjelmassa (STM 2008) keskeinen linjaus on vahvistaa kunnallista kehittämistä ja luoda aikaisempaa vahvemmat yhteistyörakenteet valtakunnallisesta kehittämisestä vastaavien toimijoiden ja kuntien välille. (Haverinen & Vuorenkoski 2009, 32–35.)

Sosiaalihuollon kehittämisessä Sosiaalialan kehittämisohjelma merkitsi kehittämistoiminnan uutta, vahvaa vaihetta. Hankerahoituksen suuntaaminen myös seudulliseen kehittämiseen tuotti sosiaalialalle valtakunnallisesti kattavan alueellisen kehittämisk rakenteen, jonka muodostavat sosiaalialan osaamiskeskukset ja tiiviisti niiden yhteyteen rakentuneet

kehittämisyksiköt. (Muistio 9.6.2009.) Sosiaalialan kehittämistoiminnan arvioinnissa (Kaakinen ym. 2007) osaamiskeskukset eivät olleet arvioinnin kohteena sinänsä, vaan kohteena oli sosiaalihuollon kehittämistoiminta kunnissa. Osaamiskeskukset olivat kuntien näkökulmasta keskeinen uusi toimija, mutta jo tuolloin yhteistyö osaamiskeskusten kanssa oli muotoutunut varsin monipuoliseksi. Kuntien osallistuminen oli ollut aktiivista ja kuntien yhteistoiminta ja erityisesti sosiaalialan osaamiskeskusten panos ovat tuoneet yksittäisille kunnille, asukasluvultaan pienillekin, uusia edellytyksiä tehdä kehittämistyötä. (Kaakinen ym. 2007, 30; 40.)

2.2 Seudulliset kehittämisyksiköt

Sosiaalialan seudullisia kehittämisyksiköitä pilotoitiin sosiaalialan kehittämishankkeen rahoituksella. Kehittämisyksiköiden perusajatuksena on toimia asiakastyön pinnassa, verkostoida henkilöstöä ja alueen toimijoita alallaan, ja kytkeä käytäntö ja tutkimus yhteen kiinteästi sosiaalialan osaamiskeskusten yhteydessä toimien. Kehittämisyksiköitä oli v. 2008 yhteensä 54 kpl eri puolilla Suomea ja eri substanssialoilla. Osa yksiköistä lopetti toimintansa hankerahoituksen päättyessä, osa jatkoi joko kuntien rahoittamana pysyvänä toimintana tai Kaste -ohjelman laajojen hankkeiden osatoimijoina. Varhaiskasvatus on näissä rakenteissa mukana vaihtelevin ratkaisuin.

Kehittämisyksiköissä on mahdollistunut kehittämistuotosten käyttöön ottamisen tukeminen. (Muistio 9.6.2009.) Kaakisen ym. arvioinnissa (2007) nähtiin seudulliset tai alueelliset kehittämisyksiköt tärkeänä osana sosiaalihuollon kehittämistoiminnan pysyvämpää rakennetta. Kehittämisyksiköllä olisi asiakastyön lisäksi erityinen tehtävä kehittää toimialaa, kouluttaa henkilöstöä ja arvioida uusia toimintatapoja. Sosiaalialan osaamiskeskusten aseman vahvistamista pohdittaessa on esitetty mm. kehittämisyksiköiden liittämistä osaksi osaamiskeskuksia. (Kaakinen ym. 2007, 47- 48.)

Kehittämisyksiköiden pysyvän rakenteen ajattelu on tarjonnut uudenlaisen muodon kehittämis-toiminnan ja oppilaitosten yhteistyölle vahvistaen mm. varhaiskasvatuksen yliopistokoulutuksen osuutta kehittämisessä. Pysyvän kehittämistoimijan kytkeminen oppilaitoksen opinnäytetyö- ja harjoittelurytmiin on toimivampaa kuin lyhyen elämänsä hankkeisiin. Tiedon välitys mm. henkilöstön koulutusten, työryhmien ja tiedonvälityskanavien kautta on ollut systematisoitua ja kohdennettua. Myös tutkimustoiminnassa pitkäjänteistä kehittämisyksikkötyötä on voitu hyvin hyödyntää. Seudullisena toimijana osaamiskeskukset ovat paitsi toimineet itsenäisesti tutkimuksen tuottajina myös koonneet yhteen tutkimustarpeita ja tutkijoita sekä mahdollistaneet tutkimukselle ja kehittämiselle yhteisiä foorumeita. (Muistio 9.6.2009.)

Yliopistot ovat kehittäneet aikakauden tarpeisiin vastaavaa opetusta, tutkimusta ja käytäntöä uudella tavalla yhdistävää toimintamallia, lähtökohtana opetus- ja tutkimusklinoitten ja vastaavien toimintamallien perustaminen yliopistojen yhteyteen. Niiden tehtävänä on toimia yhteistyöareenana käytännön kentän kanssa niin sosiaalityön ja sen menetelmien tutkimuksessa, kehittämisessä ja arvioinnissa kuin perus-, erikoistumis- ja jatkokoulutuksen käytäntöyhteyden ja opinnäytetöiden kohdentamisessa. Samalla ne luovat opiskelijoiden lisäksi yliopisto-opettajille käytäntöön kiinnittyvän toimintaympäristön. Alueelliset osaamiskeskukset muodostavat tähän koulutuksen ja tutkimuksen käytäntösuhteeseen tärkeän välittävän verkostorakenteen. Sosiaalialan alueellisia tutkimus- ja kehittämiserakenteita organisoitaessa on keskeistä sovittaa yhteen sekä alan palvelutoiminnan että sen koulutuksen näkökulmat, jolloin yliopistojen opetus- ja tutkimusklinoita voidaan tarkastella osana osaamiskeskusten, kehittämisyksiköiden, Paras-hankkeen ja Kaste-ohjelman kehittämisen kokonaisuutta. (Muistio 9.6.2009.)

2.2 Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen kehittäminen

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan kauden 2006- 2009 aikana on otettu useita askelia sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen kehittämisen suuntaan. Aktiivisen etenemisen yhteistyössä käynnisti Kaste -ohjelma, joka on yhdistänyt monia ulottuvuuksia: Kehittämistoiminta on irrallisten ohjelmien sijaan kytketty strategiseen ohjausasiakirjaan; sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen on nivottu yhteen niin tavoitteiden kuin resursien tasollakin, ja lisäksi ohjelma yhdistää kuntien kehittämistoiminnan ja valtionhallinnon toimet esim. lainsäädännön uudistamisessa. (STM 2008:6; STM 2009:9.) Kaste- ohjelman aluejohtoryhmissä kehittämistavoitteita ja -toimia on tuotu käytäntöön sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisillä foorumeilla. Aluejohtoryhmät ovat myös osallistuneet alueellisen kehittämistrakenteen linjaukseen alueellisen kehittämissuunnitelmansa osana. Sosiaalialan osaamiskeskukset ovat toimineet useilla Kaste -alueilla hankevalmistelun ja koordinoinnin toteuttajina. (Muistio 9.6.2009.) Pysyvän tutkimus- ja kehittämistrakenteen aikaansaamisen on edelleen ajankohtainen tavoite neuvottelukunnan työn päättyessä.

Vuoden 2009 alusta aloittaneen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen organisaatiorakenne tukee perinteisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoon erityyppien osaamisalueiden yhteistä tutkimusta ja kehittämistä.

Kaste- ohjelman sekä kunta- ja palvelurakennemuutoksen myötä erilaisia sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä rakenteita on eri puolilla Suomea muodostumassa. Pohjois-Suomeen on rakentumassa kokonaan yhtenäinen rakenne sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen. *"Pohjois-Suomen monialaiset sosiaali- ja terveystalvet – kehittämistrakenne ja toimintamalli"* on alueellinen ratkaisu, jossa terveydenhuoltoa kehitetään yhteistyössä sosiaalialan palveluiden kanssa. Päämääränä on rakentaa näiden palveluiden yhteinen kehittämisen rakenne ja toiminnallinen malli, jota varten luodaan vaiheittain sopimuksellinen pysyvä kehittämisen kokonaisuus. (Muistio 9.6.2009.) Kunta- ja palvelurakennemuutoksen selvityksessä (Kokko ym. 2009) ilmenee, että kaikki sosiaalipalvelut (poisluettuna päivähoido) kuuluvat uusien yhteistoiminta-alueiden toimialaan yli puolessa yhteistoiminta-alueisiin kuuluvista kunnista vuonna 2013. Kuntien sosiaali- ja terveydenhuolto on kahta kuntaa lukuun ottamatta yhdistetyn hallintokunnan alainen kaikissa kunnissa v. 2013 mennessä (Kokko ym. 2009, 36.)

OSA III

Tähtäimessä sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan tulevaisuus

Sosiaalinen näkökulma nousee yhä keskeisemmäksi aikana, jolloin talouden taantuma lisää kansalaisten eriarvoisuutta ja kunnat painivat palveluiden tuottamisen haasteiden alla. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä rakenteissa sosiaalialan näkemystä ja osaamista kaivataan. Tarpeellista on varmistaa, että sille on riittävät puitteet ja mahdollisuudet, ja että valtakunnallinen koordinaatio tunnistaa keskeiset kehittämissuunnat.

3.1 Neuvottelukunnan kauden 2006 – 2009 linjauksia

Neuvottelukunta on toimintakaudellaan linjannut ja ottanut kantaa moniin osaamiskeskustoiminnan reunaehtoihin ja tulevaisuuden haasteisiin.

Sosiaalialan osaamiskeskusten hallinnollinen asema

Sosiaalialan osaamiskeskusten hallinnolliseen asemaan on neuvottelukunnan päättyvällä kaudella kohdistettu muutosesityksiä eri tahoilta. Kansallisessa sosiaali- ja terveysalan kehittämishankkeessa sosiaalialan osaamiskeskusten tehtävät ja organisatorinen asema arvioidaan osana kunta- ja palvelurakennemuutosta. Stakesin ja KTL:n yhdistymistä esittäneessä raportissa (STM 2007: 66) selvitysmiehet esittivät osaamiskeskusten aseman uudelleen arviointia. Sosiaalialan kehittämistoiminnan arviointiraportin (Virkkunen ym. 2007) mukaan osaamiskeskusten asemaa olisi perusteltua vahvistaa esim. erityistehtävin. Aluehallinnon uudistamishankkeen väliraportissa (VM 19: 2008) esitetään sosiaalialan osaamiskeskusten integrointia maakunnan liittoihin selvitettäväksi erikseen.

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta on käsitellyt osaamiskeskusten hallinnollista asemaa eri toimitelmissään em. esitysten ja osaamiskeskustoiminnan arviointien perusteella (Kaakinen ym. 2007; Wennberg ym. 2007; Aro ym. 2007). Neuvottelukunnan näkemyksen mukaan kysymys sosiaalialan osaamiskeskusten hallinnollisesta asemasta kulminoituu kysymykseen toiminnan ohjauksesta kunta- tai valtiolähtöisin tavoittein. Neuvottelukunta toteaa lausuntonaan, että osaamiskeskusten toiminta on parhaiten kehitettävissä nykymallin pohjalta, johon mm. kunnat ovat vahvasti sitoutuneet. Kehittäminen edellyttää kuitenkin seuraavia täsmennyksiä:

- Suhde terveydenhuollon kehittämistoimintaan käydään läpi ja määritellään yhdessä perusterveydenhuollon tulevien kehittämissuunnitelmien kanssa.
- Yhteistyösuhteet vähitellen muotoutumassa olevien laajan väestöpohjan kuntayhtymien kanssa on myös avoimesti käytävä läpi; voi olla perusteltua harkita nykyisten osaamiskeskusten aluejaon tarkistamista joillakin kohdin vastaamaan paremmin sitä aluejakoa, jonka mukaisesti kunnat erityispalveluja järjestävät.
- Osaamiskeskuksille osoitettuja valtakunnallisia erityistehtäviä koskien on mahdollista kehittää tulossopimusohjauksen tyyppistä menettelyä.

Erityisesti siinä tapauksessa, että halutaan toiminnan perusteisiin merkittäviä muutoksia, olisi perusteltua nimetä selvityshenkilö tai asettaa työryhmä muutoksen valmisteluun. (Lausunto 12.5.2008.)

Kaakisen, Ohtosen ja Niemisen vuonna 2007 toteuttamassa arvioinnissa nimettiin sosiaalialan osaamiskeskusten haasteeksi sellaisen toiminnan aikaansaaminen, josta on välitöntä käytännön hyötyä kuntien sosiaalitoimessa työskenteleville. Sosiaalijohtajat odottivat osaamiskeskusten jalkautuvan kuntiin sekä myös tukea haastavimpiin tehtäviin. Etenkin pienet kunnat kokivat osaamiskeskuksen toiminnan ja näkökulman asioihin liian keskuspaikka- ja

kaupunkilähtöiseksi ja toivoivat maaseudun ongelmiin sopivia ratkaisuita. Toinen haaste oli arvioinnin mukaan palveluiden hallinnollinen muutos kohti tulosalueperustaista, sosiaali- ja terveydenhuollon yhdistävää toimintaa. Kuntien keskinäisen yhteistyön vakiintuessa osaamiskeskusten rooli tulee muuttumaan. Kolmantena haasteena mainittiin osaamiskeskustoiminnan resurssien vahvistaminen, mikä mahdollistaisi kuntien toivoman käytännönläheisyyden. Tätä tukisi myös kehittämisyksikkötoiminnan vahvistaminen. (Kaakinen ym. 2007, 47- 48.) Sosiaalijohtajien maininta resurssien vahvistamisen tarpeesta kuvaa hyvin sosiaalialan osaamiskeskusten resursointia. Perusrahoituksen osuus osaamiskeskusten toiminnasta oli vuonna 2008 keskimäärin 37 %, ja määräraha määritellään vuosittain.

Jatkossa osana hallinnollisen aseman pohdintaa joudutaan tarkastelemaan mm. kuntaliitosten muokkaamaa osaamiskeskusalueiden jakoa. Lisäksi on pohdittu erilaisia sopimusohjauksmalleja, esim. erikseen resursoitujen vastuualueiden osoittamista osaamiskeskuksille.

Kaste- ohjelman toimeenpano ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen kehittäminen

Osaamiskeskukset ovat olleet aktiivisia, kun Kaste -alueilla on muodostettu maakunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä alueryhmiä. Näissä ryhmissä osaamiskeskusten verkostomainen toimintatapa on tukenut uusien rakenteiden syntyä. Neuvottelukunta toi KASTE -organisaatiolle tiedoksi, että sosiaalialan osaamiskeskuksissa on alueella hyödynnettävää kumuloitunutta osaamista ja kehittämiskokemusta. Tätä osaamista on esimerkiksi seuraavilla alueilla:

1. Sosiaali- ja terveysalan yhteistyö ja yhteisiin päämääriin pyrkiminen (yhteistyön koordinointi, palveluiden kehittäminen käytännön toiminnassa, sektorirajat ylittävät toimintakäytännöt palvelukokonaisuuksissa).
2. Pysyvä alueellinen kehittämis- ja tutkimusrakenne (alueellinen kehittämisrakenne, käytäntölähtöinen opetus-, kehittämis- ja tutkimustoiminta, kehittämisyksiköiden muodostama rakenne, pysyvä rakenne ruotsinkielisen kehittämistoiminnan tueksi)
3. Valtakunnallisten hankkeiden alueellinen toimeenpano ja prosessinomistajuus (verkostomainen toimintatapa paikallisella, seudullisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla, hankkeiden alihankkija -tyyppinen toteutus)
4. KASTE -ohjelman liittyminen muuhun yhteiskunnalliseen päätöksentekoon (sosiaaliset vaikutukset osana Kasteen kehittämisotetta ja sosiaalipalvelut uusissa palvelurakenteissa, Paras- ja Kaste -yhteys ja niihin kohdennetut voimavarat). (Muistio 14.5.2008)

Muistiossa kuvailtua osaamista on käytetty Kaste- ohjelman toimeenpanossa mm. sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen kehittämisen vahvistamisessa. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyötä on tehty erityisesti lastensuojelussa, mielenterveys- ja päihdetyössä, vammaistyössä ja vanhustyössä. Osaamiskeskukset ovat koonneet kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveysjohtoa yhteistyökokouksiin, ja ne myös koordinoivat sosiaali- ja terveysjohton yhteistyötä ja suunnittelua yhteistyössä sairaanhoitopiirin kanssa. Osaamiskeskukset ovat myös koonneet perusterveydenhuollon toimijoita yhteiseen hankesuunnitteluun useilla alueilla. Myös erilaisissa verkostoissa ja kehittämistyössä mukana on ollut sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon henkilöstöä. Sosiaalialan osaamiskeskuksissa sekä kehittämisyksiköissä on myös terveysalan osaamista ja asiantuntijuutta toimijoina, ohjausryhmissä ja muissa verkostoissa toimivina asiantuntijoina. (Myllärinen 2009.)

Uudistuvat palvelurakenteet

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen yhteydessä on tapahtumassa sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnon ja toiminnan integroitumista (Kokko ym. 2009). Kehittämisrakenteen muodostaminen uuteen, liikkuvaan kenttään on haasteellista. Neuvottelukunta on toiminut

tässä asiassa aktiivisesti ja työstänyt alajaoksissaan näkökulmia erityispalveluiden järjestämisestä, käyttäen myös Kasteen aluejohtoryhmien lausuntoja. Neuvottelukunnan asettaman Erityispalveluiden ja -osaamisen alajaoksen näkemyksen mukaan (Muistio 21.9.2009) erityisosaamisen ja - palvelujen järjestämisestä, saatavuudesta, laadusta ja kehittämisestä huolehtiminen on peruskuntien tehtävä. Erityispalveluiden tulee pohjautua peruskuntien peruspalvelujen osaamisen vahvistamiseen, sosiaali- ja terveyspalvelujen saumattomaan, asiakkaan selviytymistä ja itsenäisyyttä vahvistavaan toimintatapaan, tarkoituksenmukaisella tavalla toteutettuihin lähipalveluihin, esteettömyyteen, palvelujen tasa-arvoiseen saatavuuteen ja saavutettavuuteen, sekä palvelujen vaikuttavuuden ja asiakasvaikutusten seurantaan. Tavoitteena ei ole organisoida erityispalveluja hierarkkisesti vaan keskittyä neuvonnan, ohjauksen ja suunnittelun ohjauksen kehittämiseen. (Muistio 21.9.2009.)

Alajaoston näkemyksen mukaan sosiaalihuollossa on hyvin vähän sellaisia palveluja, joita on tarkoituksenmukaista järjestää erityisvastuualueiden tasolla. Järjestöt sekä terveydenhuollon kanssa tehtävä yhteistyö tulee jatkossakin liittää erityispalveluihin. Sosiaalihuollon erityisosaamisen ja - palvelujen määrittely on tarpeen; sekä alajaosto että kaikki Kaste-aluejohtoryhmien lausunnot peräänkuulutettavat tarkempaa määrittelyä. (Muistio 21.9.2009). Neuvottelukunnan työtä erityispalveluiden järjestämisen suunnittelussa on jatkettu Sosiaalili- ja terveysministeriössä osana lainsäädännön valmistelutyötä.

Myös sosiaalialan osaamisen tukirakenteita pohtinut neuvottelukunnan alajaos totesi, että sosiaalialalle tulisi luoda erva-alueen kaltainen tutkimuksen, alueellisen tiedontuotannon ja kehittämisen malli, jossa nykyiset sosiaalialan kehittämis- ja tutkimusresurssit yhtenäistetään. (Muistio 24.9.2009.)

Kuntien kehittämistoiminnan ja -mahdollisuuksien varmistaminen on nähty valtion ohjaaman kehittämistoiminnan keskeisenä tavoitteena. Kehittämistoiminnan haasteena nähdään kuntien tarpeisiin vastaavan kehittämiskumppanuuden ja -toiminnan muodostamista. Tämän näkökulman yhtenä ulottuvuutena ja neuvottelukunnassa pohdittu alueellisen tiedontuotannon tehtävää, johon sosiaalialan tietoteknologian kehittäminen tiiviisti liittyy.

Henkilöstön osaaminen ja saatavuus

Neuvottelukunnan asettama Sosiaalialan alueellisen työvoimatarpeen ennakkoinnin ja osaamisen tukirakenteen vahvistaminen -alajaosto esitti osaamiskeskuksille toimenpiteitä jatko-työskentelyyn (Muistio 24.9.2009). Osaamiskeskuksat esittivät muistiosta kannanottonsa (Heikkilä 9.12.2009). Esitykset ja osaamiskeskusten kommentit niihin seuraavassa:

- 1. Sosiaalialan osaamiskeskusten tulee osallistua ja tukea palvelurakenteen muutoksen suunnittelua, toteuttamista ja seurausten arviointia. Tätä tehtävää osaamiskeskuksat jo toteuttavat, joskin niiden asiantuntemusta voitaisiin käyttää enemmänkin hyödyksi.*
- 2. Sosiaalialan työvoimatarpeen ja osaamisen ennakkoinnin osalta sosiaalialan osaamiskeskuksat tarjoavat yhden mahdollisuuden tehostaa ennakkointia koskevaa tiedontuotantoa. Osaamiskeskuksien yhtenä tehtävänä olisi jatkossa tuottaa ajankohtaista alueellista näkemystä sosiaalialan osaamis- ja työvoimatarpeista. Sosiaalialan alueellista työvoima- ja osaamistarvetta ei tällä hetkellä selvitetä eikä sitä koordinoi- da valtakunnallisesti. Osaamiskeskuksat ehdottavat, että tehtävän toteutus koor- dinoitaisiin valtakunnallisesti ja osaamiskeskuksat voivat ottaa asiasta alueellisen vastuun. Tämä kuitenkin edellyttää resursointia.*
- 3. Sosiaalialan osaamiskeskuksat muodostavat alueellisen kehittämisrakenteen. Kehittämisrakenne edellyttää sosiaalialan palvelukäytäntöjen, tutkimuksen ja koulutuksen välistä saumatonta yhteistyötä. Yksi yhteistyön lisäämisen muoto olisivat nykyiset koulutusrajat ylittävät "sosiaali- ja terveysalan oppimis- ja tutkimuslinikat". Sosiaalialan osaamiskeskusten tehtäväkuvaan kuuluu edelleen myös varhaiskasvatus. Alueellisesta kehittämisrakenteesta on jo syntynyt runsaasti kokemusta mm. kehittä- misyksikkötyön ja jo toimivien opetuslinikoiden myötä (Socca, FSKC ja Vasso).*

Tämän tyyppistä toimintaa tulisi kehittää valtakunnallisesti ja luoda alueellisista tarpeista ja resursseista käsin kullekin alueelle sopiva rakenne. Varhaiskasvatuksen kehittämistä osana sosiaalialan osaamiskeskustyötä pidetään edelleen tarpeellisuena.

4. *Alueellisen tiedontuotannon ja tutkimuksen tulisi kattaa laajimmillaan kokemustieto, rekisteri-, prosessi- ja palvelutieto sekä tilasto- ja paikkatieto.* Tällaisen alueellisen tiedontuotannon mallin luominen on sekä sisällöllinen että metodologinen useampivuotinen kehittämistehtävä. Osaltaan sosiaalialan osaamiskeskukset voivat ottaa alueellista tiedontuotantotehtävää hoitaakseen yhteistyössä terveydenhuollon vastaavien toimijoiden kanssa. Sosiaalialan osaamiskeskukset pitävät erittäin tärkeänä sitä, että kehittämistyö perustuu tutkittuun tietoon. Tällä hetkellä tämä ei läheskään aina toteudu.
5. *Sosiaalialalle tulisi luoda erityisvastuualueen kaltainen tutkimuksen, alueellisen tiedontuotannon ja kehittämisen malli, jossa nykyiset sosiaalialan kehittämis- ja tutkimusresurssit yhtenäistetään. Olemassa olevien yksittäisten toimijoiden organisoituminen ja resurssit jäävät muuten rittämättömiksi ja hajanaisiksi.* Sosiaalialan osaamiskeskukset kannattavat tutkimuksen, alueellisen tiedontuotannon ja kehittämisen mallin yhtenäistämistä mutta huomauttavat, että erilaiset alueelliset toimintamahdollisuudet ja -verkot sekä seitsemän vuoden aikana määrätietoisella työllä synnytetty yhteys kuntiin ja peruspalveluiden kehittämiseen on otettava huomioon.

Neuvottelukunta näkee, että alueellisen tiedontuotannon kysymykset ovat tulevan neuvottelukunnan kaudella edelleen käsiteltäviä ja edistettäviä teemoja.

Kehittämisk rakenne sosiaalialan innovaationa

Neuvottelukunnan toimintakauden 2006–2009 aikana termi kehittämisk rakenne on vakiintunut käyttöön. Sosiaalialalle muodostunut kehittämisk rakenne on tunnistettu myös sosiaalialan ulkopuolella, ja esim. terveydenhuollossa on ollut kiinnostusta vastaavan rakenteen muodostamiseen. Sosiaalialan kehittämisessä siirtymä kuntakohtaisesta, pistemäisestä hankekehittämisestä valtakunnalliseen, alueellisesti kiinnittyneeseen rakenteeseen on ollut nopeaa, eikä se olisi ollut mahdollista ilman vahvaa alueellista toimijaa ja verkostojen rakentajaa.

Sosiaalialan osaamiskeskusten rooli Sosiaalialan kehittämishankkeen toimeenpanossa oli vahva. Verkostomainen ja joustava toimintatapa muotoutui hyvin kehittämistoiminnan painopisteisiin ja toimi alueellisista lähtökohdista. Samaan aikaan valtakunnallinen näkyvyys vahvistui mm. osaamiskeskusjohtajien tiiviin yhteistyön myötä (neuvottelukunnan pysyvä alajaosto). Osaamiskeskukset pystyvät nopeasti tuomaan alueellisesti tuotetun ja valtakunnallisesti yhteen kootun tiedon sosiaalialan eri alueilta, mikä on mahdollistanut kuntien tarpeiden ja näkemysten välittymisen valtakunnalliseen työskentelyyn.

Kehittämisyksikkötoiminnan käynnistäminen sosiaalialan osaamiskeskusten yhteydessä jatkoi ja vahvisti sosiaalialan kehittämisk rakennetta. Tiedon kulku kuntakentän ja valtakunnallisen tason välillä molempiin suuntiin mahdollistui kehittämisyksikköiden myötä, kun taas alueella kehittämiselle, opetukselle ja tutkimukselle muodostui pysyvä kiinnittymiskohta.

Kehittämisyksikköiden toimintaan kytkettiin tiiviisti sekä käytännön ja asiakastyön läheisyys että tutkimus ja koulutus. Käytäntöön liittyvä tutkimus nähdään yleisesti kehittämistoiminnan keskeisenä edellytyksenä, mutta sen toteutus käytännössä on ollut haastavaa. Kehittämisyksiköissä tämä yhteys on toiminut. Joissain osaamiskeskuksissa on myös luotu yliopistojen, korkeakoulujen ja käytännön välinen tutkimus- ja kehittämisk rakenne, jonka puitteissa tehdään käytäntötutkimusta (esim. Socca/Heikki Waris instituutti ja FSKC/Matilda Wrede-institutet).

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta selvitti keväällä 2009 alajaoston työnä sosiaali- ja terveysalan kehittämisk rakennetta. Työn pohjalta neuvottelukunta esitti

Sosiaali- ja terveysministeriölle selvityshenkilötehtävän asettamista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimeksiantona tuotetussa kehittämisrakente -selvityksessä (Haverinen & Vuorenkoski 2009) yhteenvedona todettiin, että pysyvän sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisrakenteen tarve on selkeä. Kehittämisrakenteen ratkaisun tulisi tukea sosiaali- ja terveysalan sekä yhteistä että erillistä kehittämistä, ja rakenteen perustaksi soveltuisivat ne mallit, joissa sektoreita on tarkasteltu yhdessä.

Palvelurakenteiden uudistuessa kehittämisrakenteen muotoutuminen on osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan tulevalle toimintakaudella yksi keskeisiä haasteita. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden integroituminen ja kehittämistoiminnan ja -rakenteen kiinnittyminen palvelurakenteisiin edellyttävät yhä vahvistuvaa integraatiota myös sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisessä.

3.2 Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta 2010 – 2013

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii valtioneuvoston neljäksi vuodeksi kerrallaan asettama osaamiskeskustoiminta linjaava sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta, jonka kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tulevan neuvottelukunnan toimintakaudella 2010 – 2013 palvelurakenteen ja sen myötä kehittämisrakenteen uudistuminen tulee etenemään Paras -puitelain jälkeiseen vaiheeseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen kehittäminen on myös taloudellisesti merkittävä kysymys; toimintatapoja on uudistettava, jotta kasvaviin palvelutarpeisiin ja työvoiman saatavuuden vaikeutumiseen voidaan vastata ja turvata siten palvelujen saatavuus. Kehittämisen rakenteen tulee olla joustava, eheä ja kestävä, linjassa muun alueilla tapahtuvan kehittämisen ja rakenteiden muutosten kanssa. Neuvottelukunnan seuraavalla toimintakaudella tärkeäksi tehtäväksi nousee kuntien toiminnan ja rakenteiden muutosten seuraaminen ja osaamiskeskustoiminnan asemoiminen uusiin rakenteisiin. Neuvottelukunnassa olisikin tarpeen olla monipuolinen edustus palveluiden järjestämisen ja tuottamisen tuntemuksesta alueellisella ja valtakunnallisella tasolla, sisältäen kunnallisen päätöksenteon, koulutusorganisaatioiden sekä järjestötoiminnan asiantuntijuutta. Sosiaali- ja terveystieteiden integraatio edellyttää yhteistyötä myös kehittämisessä ja sosiaalisen näkökulman sekä varhaiskasvatuksen kehittämisen riittävää huomiointia uusissa toimintarakenteissa.

Jatkossa alueellisen tiedon tuotannon valtakunnallinen koordinaatio tullee olemaan yksi neuvottelukunnan tehtävistä. Neuvottelukunnassa asiantuntemusta tarvitaan substanssi-osaamisen lisäksi paitsi alueellisen tiedon tuotannon mahdollisuuksista ja edellytyksistä, myös valtakunnallisista toimenpiteistä ja tarpeista.

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan pysyväksi perustehtäväksi voidaan nähdä tutkimuksen, opetuksen ja käytännön yhteen sovittaminen. Henkilöstön saatavuuden ja osaamisen turvaaminen liittyy näihin tehtäviin saumattomasti. Henkilöstön verkostoiminen asiantuntijuuden ja tuen turvaamiseksi on myös pysyvä tehtävä, jonka tarve ja myös haasteellisuus palvelutuotannon moninaistuessa yhä kasvaa.

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan valtakunnallisten linjausten muodostaminen monien rinnakkaisten ja toisiaan sivuavien muutosten aikana on tärkeää, samoin valtakunnallisten yhteistyölinjausten sopiminen esim. Opetusministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Sosiaalialan osaamiskeskustoiminta on vakiinnuttanut toimintansa, mikä ei merkitse että se säilyisi muuttumattoman ja joustamattoman samankaltaisena toimintaympäristön muuttuessa. Neuvottelukunnan rooli sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan kehittämisen ja hallinnoinnin kysymyksiin tarttujana on tarpeellinen. Tulevan neuvottelukunnan tulisi edeltäjänsä tavoin toimia joustavasti ja asettaa teemakohtaisia alajaoksia ajan-kohtaiseen valmistelutyöhön.

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan tehtäviä 2010 alkavalle kaudelle on harkittava osaamiskeskustoiminnalle muodostuvan luonteen kautta. Valtakunnallisesti eri yhteistyötahoja ja eri osaamiskeskustoimintaa edustava neuvottelukunta on kaudella 2006 – 2009 muodostanut vahvan pohjan rakentaville keskusteluille ja erilaisille alajaostojen työ-

muodoille. Sosiaali- ja terveysministeriön perusterveydenhuollon edustajien mukana olo on tuonut uusia näkökulmia sekä sosiaalialan kehittämiseen että yhteistyöhön.

Neuvottelukunnalle on kertynyt laaja kokemus osaamiskeskustyön merkityksestä sosiaalialan työn ja varhaiskasvatuksen kehittämisen kentällä sekä näkemys toiminnan jatkuvuudesta palveluiden uudelleen organisoitumisessa. Tulevan neuvottelukunnan tehtävissä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiseen kehittämiseen suuntautuminen ja toimintatavan tekeminen tunnetuksi terveydenhuollon kentällä ovatkin kiistattomasti keskeisiä tehtäviä, mikä on hyvä huomioida myös neuvottelukunnan kokoonpanossa.

Sosiaalialan osaamiskeskusjohtajien aktiivinen työskentely koko osaamiskeskustoiminnan hyväksi on vahvistanut kentän yhtenäisyyttä ja tuonut osaamiskeskuksille yhteisen, valtakunnallisen vaikuttamisen kanavan, jossa alueellisesti ja läheltä käytäntöä koottu tieto on nopeasti ja joustavasti saatu valtakunnallisen uudistamis- ja kehittämistyön tueksi. Tämän pysyvän alajaoksen vuorovaikutteisen toiminnan jatkaminen on tärkeää.

Kirjallisuutta

- Aaltonen, Anoschkin, Jäppinen, Kotiranta, Wrede & Hiltunen 2008. Sosiaalityön ja sosiaalialan koulutuksen nykytila ja haasteet. Yliopistojen sosiaalityön ja ammattikorkeakoulujen sosiaalialan koulutuksen seuranta-arviointi.
- Aro, Niittyniemi & Nikka 2007. Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan arvioinnin esiselvitys. Net Effect Oy.
- Haverinen, Riitta & Vuorenkoski, Lauri 2009. Sosiaalialan ja perusterveydenhuollon kehittämiskeskustelun vahvistaminen. Selvityshenkilöiden raportti 17.9.2009. THL.
- Kaakinen, Nieminen & Ohtonen 2007. Sosiaalihuollon kehittämistoiminnan arvioinnin loppuraportti. STM:n selvityksiä 2007:12
- Kananoja, Aulikki 2007. Sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta. Opetusministeriö
- Kokko, Simo, Heinämäki, Liisa, Tynkkynen, Liina-Kaisa, Haverinen, Riitta, Kaskisaari, Marja, Muuri, Anu, Pekurinen, Markku & Tammelin Mia 2009. Kunta- ja palvelurakennemuutosten toteutuminen. Kuntakysely sosiaali- ja terveystieteiden järjestämisestä ja tuottamisesta. THL raportteja 36 /2009
- Kokko Simo, Peltonen Eija ja Honkanen Virpi 2009. Perusterveydenhuollon kehittämisen suuntaviivoja. Väliraportti perusterveydenhuollon vahvistamistoimien suunnittelutyöstä.. THL
- Kostiainen, T. 2009. Osaamisen kehittämisen neljä tilaa. Osaamiskeskusten interventio sosiaalityöhön.
- Myllärinen Tarja 2009 Osaamiskeskusten yhteenveto kehittämissuunnitelmien tuotoksista, tuloksista ja vaikutuksista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöstä sosiaalialan osaamiskeskustoiminnassa (15.9.2009). ”Kehittämissuunnitelma on helmi pitkässä kehittämistyön ketjussa, jota on tehty usean vuoden ajan.”
- Oosi, Olli, Wennberg, Mikko, Alavuotunki, Kaisa, Juutinen, Sirpa & Pekkala, Henrik 2009. Sosiaalialan kehittämishankkeen arviointi. Loppuraportti: tulosten ja vaikutusten arviointi. Pricewaterhouse Coopers Oy. STM 2009:12
- Sosiaalialan seudulliset kehittämissuunnitelmat. Koonti syyskuu 2008. Stakes. (www.stakes.fi/kehittamisyksikot)
- STM 1997. Sosiaalihuollon erityisosaamisen turvaaminen. Sosiaalihuollon erityisosaamista selvittäneen työryhmän muistio 1997: 4. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- STM 2000. Sosiaalialan osaamiskeskus. Opetussosiaalikeskustustyöryhmän muistio. Työryhmämuistio 2000:24. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- STM 2007 STM:n alaisten virastojen ja laitosten voimavarojen uudelleen suuntaaminen. 2007: 66
- STM 2008. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämissuunnitelma (KASTE) 2008 -2011. STM:n julkaisuja 2008:6.
- STM 2009 Kaste-ohjelman valtakunnallinen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2008 -2011. STM, selvityksiä 2009:9.
- Wennberg, Oosi, Alavuotunki, Juutinen & Pekkala 2007. Sosiaalialan kehittämishankkeen organisoimisen arviointi. Sosiaalialan kehittämishankkeen loppuarviointi. Osaraportti 1. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:48
- Wennberg, Oosi, Alavuotunki, Juutinen, Pekkala 2008. Sosiaalialan kehittämishankkeen tavoitteiden saavuttamisen loppuarviointi. Osaraportti 2. STM, selvityksiä 2008:7
- Virkkunen, Jaakko & Engeström, Yrjö & Miettinen, Reijo 2007. Sosiaalihuollon kehittämistoiminnan tulevaisuus. Projekteista konseptikehittämiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:49.
- VM 2008: 19. Aluehallinnon uudistamishanke. Väliraportti. Valtionvarainministeriö 19:2008.
- VTV 2007. Hankerahoitus ohjauksena. Toiminnantarkastuskertomus 147 / 2007. Valtiontalouden tarkastusvirasto.
- HE 154/2001 vp. Hallituksen esitys laeiksi sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta Laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta. (1230/2001)
- Asetus sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1411/2001)

Laki kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta (169/2007) .

Seminaari 3.6.2009: Sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisen kehittämisrakenteen nykytila ja tulevaisuus. Aineistot, mm Seminaariin ilmoittautumisen yhteydessä tehdyn kyselyn koonti luettavissa http://www.stm.fi/seminaarit/arkisto/alueellinen_kehittamisrakenne_sosiaali_ ja_terveydenhuollossa. Luettu 16.12.2009.

Julkaisemattomat lähteet

Heikkilä, Marja 9.12.2009. Esitys osaamiskeskusten kannanotoista sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan kokouksessa.

Lausunto 12.5.2008. Sosiaalialan osaamiskeskusneuvottelukunnan lausunto STM:lle: Sosiaalialan osaamiskeskusten hallinnollinen asema.

Sosiaalialan osaamiskeskusjohtajien kirje ministeri Risikolle (13.11.2008): Asiakastyön kehittäminen uusissa palvelurakenteissa.

STM 2005. Tutkimus- ja kehittämistoiminta kunta- ja palvelurakenne-uudistuksessa. STM, Muistio 3.11.2005. Paras -sihteeristö.

Neuvottelukunnan alajaosten muistiot

11.6.2007. Esiselvitys sosiaalialan tutkimusohjelman ja arviointineuvoston perustamisesta.

14.5.2008. Sosiaalialan osaamiskeskusten mahdollisuudet ja tehtävät Kaste -prosessissa ja Paras -hankkeessa.

9.6.2009. Sosiaalialan ja perusterveydenhuollon alueellinen tutkimus- ja kehittämisrakenne.

21.9.2009. Muistio sosiaalihuollon erityisosaamisen ja -palvelujen turvaamisen keinoista ja rakenteista

24.9.2009. Sosiaalialan alueellisen työvoimatarpeen ennakkoinnin ja osaamisen tukirakenteen vahvistaminen.

Liite I.
 Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta 2006 – 2009.
 (Lähde: Hare, www.hare.vn.fi)

Heikkilä, Matti	ylijohtaja, Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES ¹	23.3.2006 -20.7.2008	Puheenjohtaja
Koivuranta, Eija	johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö	12.9.2008 -31.12.2009	Puheenjohtaja
Lähteinen, Martti	sosiaalineuvos, sosiaali- ja terveysministeriö	23.3.2006 -31.12.2009	Varapuheenjohtaja
Haavisto, Kari	ylitarkastaja, sosiaali- ja terveysministeriö	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Sarvimäki, Pirjo	ylitarkastaja / sosiaali- ja terveysministeriö	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Marjamäki, Pirjo	erikoistutkija, sosiaali- ja terveysministeriö	23.3.2006 -11.9.2008	Jäsen
Kahiluoto, Tarja	ylitarkastaja / sosiaali- ja terveysministeriö	23.3.2006 - 11.9.2008	Hlö. koht. varajäsen
Niemi, Marja-Leena	opetusneuvos, opetusministeriö	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Virnes, Elise	opetusneuvos / opetusministeriö	23.3.2006 - 11.9.2008	Hlö. koht. varajäsen
Hahtela, Johanna	ylitarkastaja / opetusministeriö	12.9.2008 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Haverinen, Riitta	tulosaluejohtaja, Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES ¹	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Julkunen, Ilse	kehittämispäällikkö / Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES ¹	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Karhunen, Sirkka-Liisa	kehityspäällikkö, Suomen Kuntaliitto	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Uotinen, Sami	neuvotteleva lakimies / Suomen Kuntaliitto	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Pantzar, Juha	kehitysjohtaja, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Kiviniemi, Aarne	toiminnanjohtaja / Sininauhaliitto ry	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Pelkonen, Maija	sosiaalitarkastaja, Oulun lääninhallitus	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Kapari, Risto	sosiaalineuvos / Länsi-Suomen lääninhallitus	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Kivistö, Juha-Matti	johtaja, Kolpeneen palvelukeskuksen ky, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Siira, Helena	yliopettaja / Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö Oulun seudun ammattikorkeakoulu	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Kukkonen, Tuula	yliopettaja, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Karinen, Mikko	lehtori / Humanistinen ammattikorkeakoulu, Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Mäntysaari, Mikko	sosiaalityön professori, Jyväskylän yliopisto, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Kortelainen, Risto	sosiaalijohtaja / Jyväskylän mlk, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Jokiranta, Harri	apulaiskaupunginjohtaja, Seinäjoen kaupunki, Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Rajaniemi, Varpu	aluekehitysjohtaja / Pohjanmaan liitto, Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Junno, Seija	suunnittelija, Kanta-Hämeen, Pirkanmaan ja Satakunnan sosiaalialan osaamiskeskus varhaiskasvatusverkoston puheenjohtaja,	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen

Ritala-Koskinen, Aino	ma yliassistentti / Tampereen yliopisto, Kanta-Hämeen, Pirkanmaan ja Satakunnan sosiaalialan os. keskus	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Holmberg, Marit	erityisasiantuntija, Turun kaupunki, Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Haataja-Nurminen, Raija	toiminnanjohtaja / Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Nummela, Tuija	yliopettaja, Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu, Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Tanninen, Heikki	kaupunginhallituksen varapuheenjohtaja / Imatra, Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Bergman, Eija	kehittämispäällikkö, Helsingin sosiaalivirasto, Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Harri, Hannu	yksikön johtaja / Seurakuntaopisto	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Hägglund, Henrik	rektor, Svenska social- och kommunal högskolan vid Helsingfors Universitet	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Blomberg-Kroll, Helena	professor / Svenska social- och kommunal högskolan vid Helsingfors Universitet	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Heikkilä, Marja	johtaja, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Kinnunen, Petri	johtaja / Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Naskali, Tiina	varapuheenjohtaja, Suomen Valtiotieteitä Opiskelevien Liitto SVOL ry/SYL	23.3.2006 -31.12.2009	Jäsen
Hermunen, Tiina	hallituksen jäsen / Suomen Opettajaksi Opiskelevien liitto SOOL ry	23.3.2006 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Kopra, Ville	edunvalvontasihteeri, Suomen ammattiin opiskelevien Keskusliitto Sakki ry	23.3.2006 -11.9.2008	Jäsen
Buss, Anna	sosiaalipoliittinen vastaava / Suomen Ammattikorkeakouluopiskelijayhdistysten Liitto SAMOK ry	23.3.2006 - 11.9.2008	Hlö. koht. varajäsen
Aronkytö, Timo	ylilääkäri, sosiaali- ja terveysministeriö	12.9.2008 -31.12.2009	Jäsen
Kahiluoto, Tarja	ylitarkastaja / sosiaali- ja terveysministeriö	12.9.2008 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Heikkilä, Karri	edunvalvontasihteeri, Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto Sakki ry	12.9.2008 -31.12.2009	Jäsen
Buss, Anna	sosiaalipoliittinen vastaava / Suomen Ammattikorkeakouluopiskelijayhdistysten Liitto SAMOK ry	12.9.2008 - 31.12.2009	Hlö. koht. varajäsen
Heinämäki, Liisa	erikoistutkija, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES ¹	23.3.2006 -31.12.2009	Sihteeri

1 Stakes ja KTL yhdistyivät 1.1.2009 alkaen; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL.

Liite 2. Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta
Osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan alajaostot 2006 – 2009

I. Koko toimintakauden toimineet alajaostot:

Työvaliokunta 19.6.2006 -31.12.2009
Matti Heikkilä (pj) 19.6.-2006 -20.7.2008
Eija Koivuranta (pj) 12.9.2008 - 31.12.2009
Martti Lähteinen varapj. 19.6.2006 -31.12.2009
Riitta Haverinen 19.6.2006 -31.12.2009
Pirjo Marjamäki 19.6.2006 -11.9.2008
Kari Haavisto 19.6.2006 -31.12.2009
Eija Bergman 19.6.2006 -31.12.2009
Merja Salmi 19.6.2006 - 31.12.2007
Marja Heikkilä 1.1.2008 - 31.12.2009
Liisa Heinämäki (sihteeri) 19.6.2006 -31.12.2009

Osaamiskeskusjohtajien alajaosto

Koordinoija Merja Salmi 19.6.2006 -31.12.2007
Marja Heikkilä 1.1.2008 -31.12.2009
Jäsenenä sosiaalialan osaamiskeskusten johtajat

2. Neuvottelukunnan keskuudestaan nimeämät määräaikaiset alajaokset:

Sosiaalihuollon tutkimus -jaosto 19.2.2007 -11.6.2007
Riitta Haverinen, pj.
Mikko Mäntysaari,
Marja Heikkilä,
Meeri Kojonkoski
Liisa Heinämäki (sihteeri)

Kaste- ja Paras -toimeenpanoa käsittelevä alajaosto 1.1.-31.3.2008

Eija Bergman
Riitta Haverinen
Sirkka-Liisa Karhunen
Petri Kinnunen
Pirjo Marjamäki
Tarja Myllärinen
Juha Panzar
Aino Ritala -Koskinen
Liisa Heinämäki

Osaamiskeskusten toimintamuotoja ja roolia käsittelevä alajaosto 1.1. - 30.9.2008

Matti Heikkilä
Marit Holmberg
Henrik Hägglund
Risto Kortelainen
Tuula Kukkonen
Martti Lähteinen
Maija Pelkonen
Varpu Rajaniemi
Liisa Heinämäki

Kasteen toimenpide 34:n työstämisyhmä 25.3. -15.9.2008

Matti Heikkilä (25.3.- 20.7.2008)

Riitta Haverinen

Martti Lähteinen

Pirjo Marjamäki

Marit Holmberg

Marja Heikkilä

Liisa Heinämäki.

Alueellisen tutkimus- ja kehittämiskokenteen tukeminen sosiaali- ja terveydenhuollossa

1.1.-20.3.2009

Martti Lähteinen, STM

Timo Aronkytö, STM

Eija Bergman, Helsingin kaupunki

Anneli Pohjola, Lapin yliopisto

Ilse Julkunen, FSK

Merja Salmi, Sosiaalitalito

Minna Veistilä, Kyamk

Liisa Heinämäki, THL

Sosiaalihuollon erityisosaaminen ja -palvelut 1.3.2009 -31.12.2009

Riitta Haverinen, THL

Martti Lähteinen, STM

Kari Haavisto, STM

Harri Jokiranta, Seinäjoen kaupunki

Päivi Hiltunen, Verso

Maija Pelkonen, Oulun lääninhallitus

Sosiaalialan koulutus ja tutkimus sekä henkilöstön saatavuus 1.1. -31.12.2009

Pirjo Sarvimäki, STM

Marja-Liisa Niemi, OPM

Petri Kinnunen, Poske

Riitta Hyytinen, Socca

Leena Kirmanen, Etelä -Suomen lääninhallitus

Neuvottelukunnan toiminnan raportointi ja kehittämisehdotusten laatiminen

1.9.-31.12.2009

Martti Lähteinen, STM

Liisa Heinämäki, THL

Marja Heikkilä, Koske

- 2009:
- 1 Sikiön poikkeavuuksien seulonta. Seulonta-asetuksen täytäntöönpanoa tukevan asiantuntijaryhmän muistio. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2754-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2755-1 (PDF)
 - 2 Selvitys EVO-pisteitä tuottaneista terveystieteellisistä julkaisuista vuosilta 2003-2005. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2756-8 (PDF)
 - 3 Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma. Mieli 2009 -työryhmän ehdotukset mielenterveys- ja päihdetyön kehittämiseksi.
ISBN 978-952-00-2767-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2768-1 (PDF)
 - 4 Raskaan olevien päihdeongelmaisten naisten hoidon varmistaminen -työryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2769-8 (PDF)
 - 5 Yhtenäiset kiireettömän hoidon perusteet 2009.
ISBN 978-952-00-2770-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2771-1 (PDF)
 - 6 Enhetliga grunder för icke-brådskande vård 2009. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2773-5 (PDF)
 - 7 Skenaarioita sosiaalimenoista. Terveystieteellisten vaikutukset ja analyysimallin esittely.
ISBN 978-952-00-2774-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2775-9 (PDF)
 - 8 Sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelma vuodelle 2009. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2776-6 (PDF)
 - 9 Salme Kallinen-Kräkin . Kaste-ohjelman valtakunnallinen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2008-2011. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2777-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2778-0 (PDF)
 - 10 Sosiaaliturvan uudistamiskomitean (SATA) ehdotus sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen keskeisistä linjauksista. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2779-7 (nid.)
ISBN 978-952-00-2780-3 (PDF)
 - 11 Katja Uosukainen, Hanna-Leena Autio, Minna Leinonen. Tasa-arvosuunnitelmat ja palkkakartoitukset Suomessa 2008. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2781-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2782-7 (PDF)
 - 12 Mikko Wennberg, Olli Oosi, Kaisa Alavuotunki, Sirpa Juutinen, Henrik Pekkala. Sosiaalialan kehittämishankkeen arviointi. Loppuraportti: Tulosten ja vaikutusten arviointi.
ISBN 978-952-00-2793-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2794-0 (PDF)
 - 13 Selvitys ensihoidon ja sairaankuljetuksen kehittämisestä. Sairaankuljetuksen ja ensihoidon kehittämisen ohjausryhmän loppuraportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2795-7 (PDF)

- 14 Tuottava, tuloksellinen ja laadukas työsuojeluvalvonta 2015. Työsuojeluhallinnon resurssityöryhmän raportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2796-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2797-1 (PDF)
- 15 Tupakkapoliittisia lakimuutoksia ja toimia valmisteleavan työryhmän loppu- ja väliraportit. Ehdotukset tupakkalain ja tupakkaverolain muutoksiksi.
ISBN 978-952-00-2806-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2807-7 (PDF)
- 16 Sanna Parrila. Perhepäivähoitohenkilöstön osaamisen kehittäminen. PERHOKE-hankkeen loppuraportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2808-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2809-1 (PDF)
- 17 Vaihtoehtohoitojen sääntelytarve. Vaihtoehtohoitoja koskevan lainsäädännön tarpeita selvittäneen työryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2810-7 (PDF)
- 18 Kosteusvauriot työpaikoilla. Kosteusvauriotyöryhmän muistio. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2811-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2812-1 (PDF)
- 19 Hannu Jokiluoma, Hannele Jurvelius. Työsuojelupiirien tuottavuusryhmän loppuraportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2813-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2814-5 (PDF)
- 20 Plan för mentalvårds- och missbruksarbete. Förslag av arbetsgruppen Mieli 2009 för att utveckla mentalvårds- och missbruksarbete fram till år 2015. (Endast på webben)
ISBN 978-952-00-2819-0 (PDF)
- 21 Huumausainepolitiikan kertomus v. 2008 valtioneuvostolle. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2820-6 (PDF)
- 22 Toivo Niskanen, Hannu Kallio, Paula Naumanen, Jouni Lehtelä, Mika Lauhamo, Jorma Lappalainen, Jarmo Sillanpää, Erkki Nykyri, Antti Zitting, Matti Hakkola. Riskinarviointia koskevien työturvallisuus- ja työterveyssäännösten vaikuttavuus.
ISBN 978-952-00-2821-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2822-0 (PDF)
- 23 Salme Kallinen-Kräkin. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma Kaste 2008-2011. Hankeavustusopas. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2823-7 (PDF)
- 24 Neuvonta- ja palveluverkosto ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2833-6 (PDF)
- 25 Simone Ghislandi, Joni Hokkanen, Aki Kangasharju, Ismo Linnosmaa, Matteo Galizzi, Marisa Miraldo, Hannu Valtonen. Reference pricing in Finnish pharmaceutical markets. Pre-policy evaluation. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2835-0 (PDF)
- 26 Nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården (KASTE) 2008-2011. Handbok om projektunderstöd. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2836-7 (PDF)

- 27 Göran Bondjers, Paulien Bongers, Marilyn Fingerhut, Timo Kauppinen, Stavroula Leka, Paul Schulte, Vappu Taipale, Hannu Uusitalo. Meeting future needs of Finnish working life through a healthy workforce. 2009 international evaluation of the Finnish Institute of Occupational Health.
ISBN 978-952-00-2837-4 (pb)
ISBN 978-952-00-2838-1 (PDF)
- 28 Varhaiskasvatuksen uudistamisen linjauksia. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2847-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2848-0 (PDF)
- 29 Esitys varhaiskasvatusalan koulutuksen valtakunnalliseksi arvioimiseksi. Varhaiskasvatuksen koulutusten arvioinnin valmisteluryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2851-0 (PDF)
- 30 Lasten seksuaalisen hyväksikäytön selvittäminen. Työryhmän muistio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2852-7 (PDF)
- 31 Oikeuslääkinnän organisointia Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa selvittävän työryhmän väliraportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2853-4 (PDF)
- 32 Arvo Myllymäki. Eläketurvakeskusta koskevan sääntelyn uudistamistarpeiden selvittäminen. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2859-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2860-2 (PDF)
- 33 Evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmän uudistamistyöryhmän mietintö. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2861-9 (PDF)
- 34 Oppilas- ja opiskelijahuoltotyöryhmän toimenpide-ehdotukset. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2868-8 (PDF)
- 35 Poronhoitajien sijaisapukokeilu. Poronhoitajien sijaisapukokeilua valmistelleen työryhmän muistio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2869-5 (PDF)
- 36 Rådgivnings- och servicenätverk för att främja äldre personers välfärd och hälsa. En förkortad version av rapporten. (Endast på webben)
ISBN 978-952-00-2875-6 (PDF)
- 37 Tavoitteena tasa-arvo. Keskustelua rajat ylittävästä prostituutiosta. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2882-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2883-1 (PDF)
- 38 Potilasturvallisuuden edistämisen ohjausryhmä ja työvaliokunnat edistävät potilasturvallisuutta. Ohjausryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2884-8 (PDF)
- 39 Yrittäjien sosiaaliturvan kehittäminen. Yrittäjät 2009 -työryhmän muistio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2885-5 (PDF)
- 40 Sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnonalan laboratoriotointa selvittävän työryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2886-2 (PDF)
- 41 Traumaattisten tilanteiden psykososiaalinen tuki ja palvelut. Työryhmän muistio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2889-3 (PDF)

- 42 Suomen kansainvälisten lapseksiottamisasioiden lautakunta. Toimintakertomus 2008. Nämnden för internationella adoptionsärenden i Finland. Verksamhetsberättelse 2008. The National Board of Inter-Country Adoption Affairs. Annual Report 2008. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2890-9 (nid.)
ISBN 978-952-00-2891-6 (PDF) (fin)
ISBN 978-952-00-2892-3 (PDF) (swe)
ISBN 978-952-00-2893-0 (PDF) (eng)
- 43 Sukupuolisilmäläsit käyttöön! Loppuraportti.
ISBN 978-952-00-2870-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2871-8 (PDF)
- 44 Joukkoruokailun kehittäminen Suomessa. Joukkoruokailun seuranta- ja kehittämistyöryhmän toimenpidesuositus. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2894-7 (PDF)
- 45 Kaisa Jaakkola, Pekka Huuhtanen, Irja Kandolin. Psykososiaalisten työolojen kehitys vuosina 1997-2008.
ISBN 978-952-00-2895-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2896-1 (PDF)
- 46 Toimiva terveyskeskus. Toimeenpanosuunnitelma. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2899-2 (PDF)
- 47 Nuorten terveystapatutkimus 2009. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977-2009. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2902-9 (PDF)
- 48 Suomen romanipoliittinen ohjelma. Työryhmän esitys. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2911-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2912-8 (PDF)
- 49 Opiskeluterveydenhuollon kustannukset ja järjestämistapaehdotukset. Työryhmämuiستio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2917-3 (PDF)
- 50 Taina Riski. Naisiin kohdistuva väkivalta ja tasa-arvopolitiikka. Tasa-arvoselonteon taustaselvitys.
ISBN 978-952-00-2930-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2931-9 (PDF)
- 51 Kristiina Brunila. Sukupuolten tasa-arvo korkeakoulutuksessa ja tutkimuksessa.
ISBN 978-952-00-2932-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2933-3 (PDF)
- 52 Heli Kuusi, Ritva Jakku-Sihvonen, Marika Koramo. Koulutus ja sukupuolten tasa-arvo.
ISBN 978-952-00-2934-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2935-7 (PDF)
- 53 Raija Julkunen. Työelämän tasa-arvopolitiikka.
ISBN 978-952-00-2924-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2925-8 (PDF)
- 54 Anne-Maria Holli, Marjo Rantala. Tasa-arvoviranomaisten institutionaalinen asema.
ISBN 978-952-00-2926-5 (nid.)
ISBN 978-952-00-2927-2 (PDF)
- 55 Johanna Lammi-Taskula, Minna Salmi, Sanna Parrukoski. Työ, perhe ja tasa-arvo.
ISBN 978-952-00-2928-9 (nid.)
ISBN 978-952-00-2929-6 (PDF)

- 56 Sosiaali- ja terveysministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2011-2014. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2940-1 (PDF)
- 57 Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden infektio-ongelmien ehkäisy.
ISBN 978-952-00-2938-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2939-5 (PDF)
- 58 Lasten ja nuorten tupakoimattomuuden edistäminen – yhteinen vastuumme
ISBN 978-952-00-2905-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2906-7 (PDF)
- 59 Terveydenhuollon laitosturvallisuuden kehittäminen. Työryhmämuistio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2948-7 (PDF)
- 60 Vakiintumisen vuodet. Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan toimintakausi 2006-2009. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2949-4 (PDF)